

22/10/2008

חוות דעת מומחה

(בהתאם לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א - 1971)

שם המומחה: **ד"ר מרדכי ורדי**

כתובת: רח' שטמפפר 73 פתח-תקוה (טלפון: 03-9317995).

אני החתום מטה נתבקשתי על ידי **עו"ד נדב העצני** לחוות את דעתי המקצועית בשאלה המפורטת להלן הנוגעת לסכסוך בעניין נכס הידוע בתת חלקה 51 גוש עירוני מס' 34427 באדמות חברון ("הבית החום").

אני נותן בזאת את חוות דעתי במקום עדות בבית משפט, ואני מצהיר כי ידוע לי היטב, שלעניין הראות הדין הפלילי בדבר שקר בבית המשפט, דין חוות דעת זו כשהיא חתומה על ידי, כדין עדות בבית המשפט.

הנדון:

השלמה לחוות דעתי הקודמת מתאריך 14 לינואר 2008, בדבר סבירות מסקנות **המומחה בן שמש יאיר** (להלן: "**המומחה**") - איש המחלקה לזיהוי פלילי של משטרת ישראל, עבור מרחב חברון של משטרת ישראל בהתאם לממצאים המפורטים בחוות דעתו מיום 29.8.07 בתיק חקירה מספר: ח"כ 114/07, כפי שצורפה כנספח מש/7 כדין עדות לתגובת המדינה בבג"ץ 10320/07 (להלן: "**חוות הדעת**"). ההשלמה נערכה לאור קבלת מסמכים שלא היו בפני בעת עריכת חוות הדעת הראשונה, ולאחר בדיקת המסמכים המקוריים במשטרת חברון.

להלן פרטי השכלתי וניסיוני:

השכלה:

1. תואר ראשון בפיזיקה באוני' ת"א, תואר שני ושלישי בפיזיקה ב U.S.C בארה"ב, (בהנחיית פרופ' יקיר אהרונוב בעל פרס ישראל, פרס וולף ועוד). הוראת הפיזיקה והמתמטיקה בארץ ובח"ל.
2. לימוד והתמחות בנושא הגרפולוגיה (הכולל השוואת כתבי יד) באופן אוטודידקטי, ובהמשך גם תוך שיתוף פעולה עם מר ישראל אודם- מבכירי הגרפולוגים בישראל.
3. עבודה משותפת עם הגרפולוג מר יגאל ורדי- ראש האגודה הישראלית לגרפולוגיה בשנת 1996.
4. השתלמות במכון הישראלי לחוות דעת מומחים.

ניסיון:

1. עיסוק ומחקר וביישום שיטות הגרפולוגיה המדעית מעל לעשרים ושבע שנים.
2. מתן שירותים גרפולוגיים למפעלים, למוסדות ציבוריים, לחברות ממשלתיות, למשרדי חקירות, ולאנשים פרטיים.
3. מתן חוות דעת בעניין בדיקת מסמכים והשוואת כתבי יד עבור בתי משפט.
4. ממונה כמומחה מטעם בית משפט לבדיקה והשוואת כתב יד, מזה שנים רבות.

החומר הנבדק

המסמכים שהוצגו בפני:

חוות הדעת של מז"פ, כפי שצורפה כנספח מש/7 כדין עדות לתגובת המדינה בבג"ץ 10320/07 בתוספת המסמכים המצורפים לה, שחלקם היו חסרים בחוות הדעת הקודמת שלי. אני אצמד גם לסימון של אותם מסמכים כמו הסימון בחוות הדעת של מז"פ.

התבקשתי לבדוק את החתימות השנויות במחלוקת של פאזו אלרגיבי, של עבד אלקאדר שאור מחמד (המוכרים) ושל איוב גיבר (הקונה, "איש הקשי"), על המסמכים המצורפים לחוות הדעת של מז"פ ולהתייחס לממצאים ולמסקנות של חוות הדעת של מז"פ.

בעבר כבר חיוויתי דעתי לגבי אופן עריכת חוות הדעת עצמה, בחוות דעת מיום 14/01/2008, זאת כאשר זו הועברה אלי בטרם ניתנה לי האפשרות לבחון את כל המסמכים המצורפים.

וזאת חוות דעתי:

ממצאי הבדיקה – כללי

- א. אני מקבל את ממצאי חוות הדעת של מז"פ לגבי העובדה שמרבית המסמכים שנמסרו לבדיקה הינם אותנטיים. בהם, קבלות, תצהירים, ייפוי כח וכיו"ב.
- ב. אינני מקבל חלקית את חוות הדעת של מז"פ לגבי מסמכים שסומנו בה כ-א', ג', ד' ו ט'. כפי שיוסבר להלן.
- ג. אני מקבל את סימני השאלה ואף את הפגמים שמצאה חוות הדעת של מז"פ במסמכים ד'.
- ד. יחד עם זאת, אני סבור שפגמים מסוימים שנמצאו בנספח ד' ו-ג' מצביעים דווקא על מה שמכונה בשפה המקצועית "זיוף עצמי", או "זיוף מעושה". זהו זיוף מכוון, ולא זיוף במובן הרגיל, כלומר בפועל הצד שטוען שזייפו לו את החתימה הוא זה שחתם שם בצורה מעוותת ולא הגיונית, כך שזה רק נראה שונה. דבר זה מעיד דווקא על אותנטיות החתימות של עבד אלקאדר שאור מחמד, כפי שיפרוט בהמשך.

ה. חוות הדעת של מז"פ התעלמה מהמסמך המרכזי שהוצג בפני המשטרה – הוא הסכם מכר מיום 24.3.04. מדובר במסמך מכונן, שהאותנטיות שלו אינה מוכחשת היום על ידי מי מהצדדים המעורבים.

1. המסמכים שאני מסכים עם הקביעה בדבר האותנטיות שלהם:

חוות הדעת של מז"פ קובעת כי המסמכים שנחזים להיחתם על ידי מר פאיז אלרג'בי, מוכר הנכס, ומסומנים יא' עד י"ט, החתום גם על הסכם המכר, נחתמו על ידו. אני מסכים עם קביעה זו.

מדובר בתשע קבלות בהן מודה מר אלרג'בי, בחלק מהקבלות יחד עם המוכר השני מר עבד אל קאדר שאוור מחמד, בקבלת סכומי כסף ניכרים ממר איוב ג'אבר, מי ששימש איש קש מטעם "טל לבניה והשקעות בע"מ".

קבלות אלו משתרעות על פני התקופה שמתחילה בחודש מרץ 2004, מועד חתימת הסכם המכר ועד לחודש מרץ 2005, שנה לאחר מכן. לפחות שתי קבלות מהני"ל נחתמו במועדים המאוחרים יותר לנספחים ג' וד', שלגבי האותנטיות שלהם הועלו סימני שאלה בחוות הדעת של מז"פ.

כן מדובר בקבלה על תשלום בעבור ביצוע שיפוצים מחודש ינואר 2007, (נספח כ"ט) וחתימתו של מר אלרג'בי על המסמך, קרוב לשלוש שנים לאחר חתימת הסכם המכר בגין העסקה.

אני מקבל את האותנטיות של מסמך זה.

בנוסף, חוות הדעת של מז"פ אינה מוצאת פגם באותנטיות של המסמכים שחתומים על ידי איוב ג'אבר, כמפורט שם, ואני שותף גם למסקנה זאת.

מדובר במסמכים רבים הנוגעים לעסקת המכר נשואת המסמכים, לרבות ייפוי כח, הסכמים, קבלות וכיו"ב.

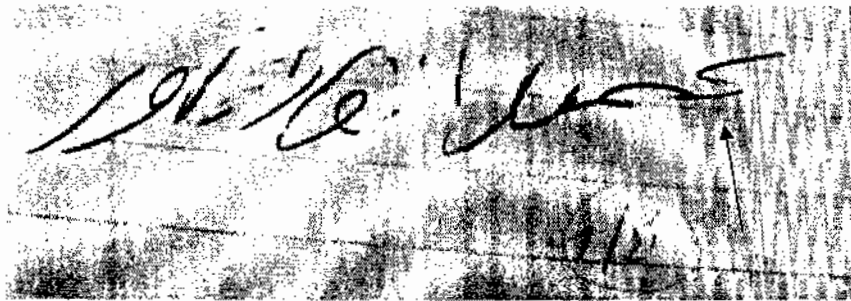
סך הכל מדובר במרבית המכרעת של המסמכים אשר הוגשו על ידי העותרים לבדיקת מז"פ, ויש במספר המסמכים שאין מחלוקת לגבי האותנטיות, כמו גם באופיים והתאריכים בהם נערכו. בעובדה זו יש כדי להשליך על שיקול הדעת בבחינת מסמכים ו/או חתימות שמתעוררים לגביהם סימני שאלה בהקשר הנבחן.

2. א. אינני מקבל את סימני השאלה ו/או המסקנות של חוות דעת מז"פ בנוגע למסמכים

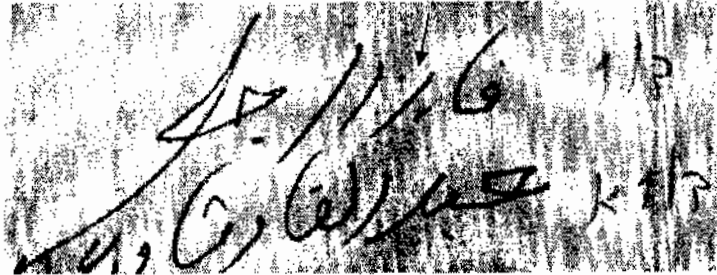
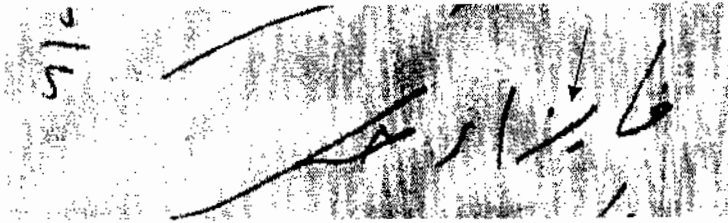
שסומנו כנספח א', ג' ו-ט'. זאת כיוון שלא נמצאו שום סימנים מחוץ לתחום הגיוון הטבעי של החתימות השנויות במחלוקת. וכפי שציינתי בחוות דעתי הקודמת, מומחה מז"פ לא כתב על שום סימן היכול להצביע על זיוף ולא נימק את המסקנה שלו. מסקנתי היא, איפה, שנספחים א', ג' ו ט' הינם אותנטיים.

ב. החתימה של עבד אלקאדר שאור מחמד במסמך ד' היא "זיוף עצמי" או "זיוף מעושה", תופעה המצביעה בבירור שהמוכר הוא שזיין לעצמו את החתימה.

חשוב לדעת ולהבין שהנושא של השוואת חתימות אינה מלאכה טכנית ונאיבית, כבר מעצם העובדה שבני אדם אינם מכונות ולכן לכל אדם יש גיוון טבעי בעיצוב חתימתו הוא. כלומר יש הבדלים בין חתימה אחת לאחרת של אותו אדם. לכן לא כל הבדל הוא סימן לזיוף, אלא על המומחה להיות מסוגל להבחין בין הבדלים משמעותיים להבדלים שהם חלק מהגיוון הטבעי. מצד שני כאשר המומחה מזהה **הבדל שלא ייתכן שהוא טעות של מזיין**, כי גם להבדלים הנוצרים מניסיון לחקות חתימה יש הגיוון פנימי משלהם, זה מלמד על מה שמכונה בספרות המקצועית זיוף עצמי (auto forgery). במסמך ד', החתימה השנויה במחלוקת של עבד אלקאדר שאור מחמד מתחילה באות "ע" בערבית, אך ראו זה פלא היא מעוצבת בצורה של "ע" שרושמים באמצע המילה ולא ב"ע" של תחילת המילה. מבדיקה של חתימות שלא שנויות במחלוקת אפשר לראות שאין זה גיוון טבעי ובטח שלא סביר או הגיוני שזיין היה טועה או מתרשל באות כל כך מוכרת ובפתיחת החתימה. כדי להמחיש זאת, זה כמו לרשום את השם שלי מוטי באופן הבא "סוטי". זה סימן מובהק להבדל מעושה, הבדל המכוון עלי ידי החותם עצמו, כדי ליצור לעצמו פתח מילוט, אם וכאשר יידרש לעמוד מאחורי החתימה שלו. הוא יצביע על ההבדל ויטען שלא הוא חתם. סביר שזה בדיוק מה שקרה במקרה שלנו. יש לשים לב שגם במסמך ג' מופיעה אותה "ע" אמצעית בראשית המילה, ולעומת זאת במסמך א' מופיעה האות "ע" כפי שצריך. יש לציין שממצאי מז"פ לגבי חתימות אלה הוא שהן מזויפות, אך המומחה לא שם לב שאין זה זיוף רגיל, אלא זיוף עצמי, ובכלל כפי שכתבתי בחוות דעתי הקודמת אין בחוות הדעת של מז"פ שום הנמקות או הסברים, לכן לא ניתן לדעת איך ולמה הוא הגיע למסקנות שלו. אני כאמור מסכים עם המסקנה שיש זיוף אך אני נותן פרשנות שונה באופן קוטבי לרושם שהמילה זיוף יוצרת, כי בפנינו הוכחה חותכת של מי שחתם שם, בניגוד לרושם החלקי שנוצר מחוות הדעת של מז"פ כאילו לא עבד אלקאדר שאור מחמד חתם שם. להלן צילום של שתי חתימות שלא שנויות במחלוקת של עבד אלקאדר שאור מחמד כאשר האות "ע" הפותחת את החתימה והיא מעוצבת כמקובל. יחד עם זאת בהערה בסוף סעיף 2 בחוות הדעת של מז"פ נאמר שהוא לא קובע שיש זיוף. להלן שני צילומים עם חתימות אותנטיות והאות "ע" מעוצבת נכון:

שאוור, שלגביה אין לי ספק שאינה זיוף במובן הרגיל, אלא זיוף מעושה או זיוף עצמי, כפי שהוסבר לעיל בהרחבה לגבי מסמך ד'. להלן צילום מאחת החתימות שמומחה מז"פ דגם מפאיו אלרג'בי ומתחתיו צילום של חתימה שנויה במחלוקת ד/1.

בחרתי דווקא את הדוגמה הזאת כי עיצוב האות "י" יחסית נדירה בחתימותיו ואילו זייפן היה מנסה לחקות את החתימה הוא היה קרוב לוודאי מעצב את האות "י" פחות שטוחה, ולכן דווקא הגיוון הנדיר יותר של עיצוב האות "י" מצביע שבסבירות גבוהה אין בפנינו זיוף של החתימה של פאז אלרג'בי.

בנוסף, יש לשים לב שעל נספח ג' מופיעה חתימתו של מר איוב ג'אבר, שגם על פי חוות הדעת של מז"פ וגם לדעתי, אין ספק לגבי האותנטיות שלה. מר פאז אלרג'בי, כפי שנמסר לי, טען באחת מגרסאותיו במטרה שהוא חתם על הסכם המכר ומייד ביטל אותו ואף הגיש לבג"צ מסמך שנחזה להיות תצהיר תומך בעמדה זו של איוב ג'אבר. אלא שנספח ג', הנ"ל נערך כשנה לאחר ביצוע עסקת המכר ואם אין מחלוקת לגבי אותנטיות חתימתו של מר איוב ג'אבר, הרי שיש לכך משמעות בבחינת האותנטיות של מר אלרג'בי ומר שאוור. זאת בייחוד, לאור העובדה שגם מז"פ מאשר את האותנטיות של נספחים יח' ויט', שבהם מופיעות חתימות על קבלות, מהחודשים פברואר מרץ 2005, של מר אלרג'בי, חתימות שגם על פי חוות דעת מז"פ הינן אותנטיות.

מסקנתי, אם כן, לגבי נספח ג', שמדובר במסמך שאכן נחתם על ידי המוכרים בנוסף לחתימה האותנטית של הקונה מר ג'אבר.

באשר לחותמות המופיעות על פני נספח ד', אני מסכים עם חוות הדעת של מז"פ בכך שהן לא נראות חותמות אותנטיות, אולם אני סבור כי גם כאן מדובר בזיוף עצמי או זיוף על ידי הצד המוכר, שטוען לזיוף:

זיוף החותמת נעשה בסמוך ובאותו מסמך של הזיוף עצמי, המוזכר לעיל, מכאן מתבקשת המסקנה שגם זיוף החותמת הוא מעשה מכוון, מעושה, ולא זיוף של אנשי מקצוע או אנשים הרוצים שהחותמת תראה דומה, אלא הזיוף רשלני ובלט לעין, כאילו הוא צועק "ראו אני מזויף".

גם במקרה זה אינני חולק על ממצאי מז"פ, שהם טריוויאליים, (ולשם שינוי הפעם יש הנמקה ופירוט הממצאים בגוף חוות הדעת, דבר שלא קיים בכל חוות הדעת לגבי החתימות), אך אני מפרש באופן שונה את הממצא הזה, ואני מזכיר מהסעיף הקודם שמומחה מז"פ לא העלה כלל את האפשרות של זיוף עצמי, לא בדק ולא חשב בכוון זה.

3. אני מסכים עם ממצאי מז"פ שהשייח' מוסא רביע פרעון היה שותף לעסקה שבדיון, לצידם של פאיז אלרג'בי ועבד אלקאדר שאור מחמד, ושהוא כתב את מסמך י"ד:

בסעיף 3.ב. בחוות הדעת של מז"פ נאמר שנמצאה התאמה בין כתב היד של השייח' מוסא רביע פרעון לבין כתב היד המופיע בקבלה המסומנת י"ד. זאת בניגוד לטענה של השייח' מוסא רביע פרעון שאין לו שום קשר לעסקה ולאנשים המעורבים בה. באותה קבלה, המסומנת י"ד, מופיעות שתי החתימות של פאיז אלרג'בי ושל עבד אלקאדר שאור מחמד, אשר ממצאי מז"פ לגביהן הוא שהם החתומים שם. זה כתוב בסעיף 1.ד. לגבי פאיז אלרג'בי, ובסעיף 2.ב. לגבי החתימה של עבד אלקאדר שאור מחמד.

גם לעובדה זאת קיימת חשיבות גם לגבי ההכרעה במקרי ספק במכלול המסמכים שהועמדו לבדיקה וכן קיים בכך חיזוק למסקנות בדבר זיוף עצמי/מעושה.

יוער, באשר לחתימות של מר מוסא רביע פרעון, כי נעשו טעויות בעצם הבדיקה של מז"פ. למשל, בסעיף 3.א. מומחה מז"פ עשה שתי טעויות: ראשית הוא לא בקש ממוסא רביע פרעון מסמכים מהעבר עם חתימותיו והסתפק בהשוואה לחתימות שמוסא רביע פרעון חתם בפניו, תוך ידיעה שחתימות אלה הן לצורך ההשוואה. שנית שהוא לא הבחין שכאשר מוסא רביע פרעון חתם בפניו הוא שינה במכוון ובצורה לא הגיונית חלק מהחתימה (את האות "ס" מהשם מוסא, בעוד שהחלק של רביע תואם) כך שהחתימה תיראה מזויפת.

סיכום ומסקנות:

כללית, גם ממצאי חוות הדעת של מז"פ, בכללותם, מלמדים כי העסקה נשואת המסמכים הללו, התבצעה. גם על פי ממצאי מז"פ, שרק על חלקם אני חולק, העסקה בוצעה, והתשלומים בגינה המשיכו להיות משולמים ולהתקבל גם זמן רב לאחר ביצועה ולפחות עד לחודש ינואר 2007.

פירוט המסקנות:

- א. חוות הדעת של מז"פ, בכללותה, סותרת את הטענה שיש זיוף מסמכים בעסקה שבדיון. כאמור, המרבית המכרעת של המסמכים הנוגעים לעסקה נמצאו אותנטיים גם על ידי מז"פ.
- ב. קיימות אינדיקציות ברורות לזיוף מעושה/עצמי בכמה חתימות שלגביהן עלו סימני שאלה. הכנסת שינוי בחתימה שאינו יכול להיגרם עקב טעות של זייפן ואינו גיוון טבעי מצביע על הצד שביצע אותו. במקרה שבפנינו הנסיבות מצביעות כל כך שבסמכים ג' ו ד', מר עבד אלקאדר שאור הוא ששינה את האות "ע" בפתחת החתימה שלו ורשם אותה בעיצוב שמתאים לאות "ע" באמצע המילה.

ג. גם זיוף החותמת נעשה באופן רשלני ובסמוך לזיוף העצמי של החתימה (של עבד אלקאדר שאור מחמד) ומכאן שסביר שמדובר במהלך אחד של אותו צד, בניסיון ליצור לעצמו פתח מילוט, אם וכאשר הוא ידרש לעמוד מאחורי ההתחייבות שלו באותו מסמך.

ד. לגבי החתימה של פאיז אלרג'בי בארבעת המסמכים שמז"פ טען לזיוף (א/1, ג/1, ד/1, ט/1), לא נמצאו שום סימנים משמעותיים היכולים להעיד על זיוף. בסעיף 1.ב. בנוסף, בחוות הדעת של מז"פ נאמר שאדם אחד הוא שחתם על המסמכים השנויים במחלוקת א/1, ג/1, ד/1, ט/1, כלומר למרות ההבדלים בין ארבעת החתימות הללו הוא מצא שאדם אחד חתם אותן, מבלי לנמק איך הוא הגיע למסקנה. כלומר, גם מומחה מז"פ מבין שיש גיוון טבעי אך לא הסביר מדוע וזוהא החליט שהגיוון הטבעי בארבעת החתימות הללו לא מפריע לו לטעון שאדם אחד חתם אותן, אך לעומת זאת שהן שונות באופן מהותי מהחתימות של פאיז אלרג'בי האחרות. אני כאמור לא מצאתי שום הבדל מהותי בין החתימות. יחד עם זאת יש להדגיש שלגבי 10 מסמכים נוספים הקשורים לעסקה, מומחה מז"פ לא מצא שיש בהם זיוף של החתימה של פאיז אלרג'בי (מסמכים י"א עד י"ט) פלוס מסמך כ"ט.

ה. הסכם המכר שעליו אין מחלוקת שהחתימות אותנטיות, לא נכנס ולא הוזכר, בחוות הדעת של מז"פ. זה מסמך נוסף ומרכזי לצד העשרה שהוזכרו לעיל, שמומחה מז"פ לא חולק שהם אותנטיים. יש למסמך זה חשיבות רבה, הן מבחינת השוואת החתימות המופיעות בו והן מבחינת ההשלכה על הפרשנות שיש לתת למסמכים ולחתימות שעולים לגביהם סימני שאלה. לממצאים גרפולוגיים כמו לראיות משפטיות יש משקל יחסי בתמונה כוללת ומי שמשנה את המשקל הזה מעוות את המסקנות המתבקשות.

בכבוד רב,

ד"ר מרדכי ורדי